

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES NR. IX-2206 43 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo rengimo projektą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai: Šiuo metu Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties (toliau tekste – Įstatymas) reglamentuoja, kad teisę gauti leidimą laikinai gyventi Lietuvoje turi ir užsieniečių, turinčių leidimą gyventi Lietuvoje, šeimos nariai, esant šeimos susijungimo atvejui.

Per pastaruosius kelerius metus Lietuvoje kelis kartus padaugėjus užsieniečių, iš kurių didžioji dauguma yra atvykę dėl ekonominių priežasčių, ketindami Lietuvoje dirbti, leidimų laikinai gyventi Lietuvoje išdavimas Lietuvoje gyvenančių užsieniečių šeimos nariams (ar tiesioginės aukštutinės linijos artimiesiems giminaičiams) kelia Lietuvai didžiulę grėsmę. Iš esmės tai reiškia, kad Lietuvos mokesčių mokėtojams gali tekti išlaikyti tokio Lietuvoje įsidarbinusio užsieniečio nepilnamečius vaikus, suteikti jiems iš mokesčių mokėtojų pinigų finansuojamas švietimo, o kitiems šeimų nariams ir sveikatos apsaugos paslaugas.

Be to, kadangi daugelyje imigrantų kilmės šalių šeimos būna labai gausios, Lietuvoje dirbančiam užsieniečiui leidus šeimos susijungimo pagrindu atsivežti į Lietuvą gyventi visą savo šeimą, mokesčių mokėtojams gali tekti tokio užsieniečio šeimą papildomai remti ir per socialinės paramos sistemą. Pažymėtina, kad darbo imigracija, leidžiant į Lietuvą atvykti užsieniečiams, kurie čia ketina dirbti, yra grįsta pragmatiniais tikslais – valstybei ir visuomenei gauti naudą iš tokio užsieniečio darbo, jo kuriamos pridėtinės vertės bei sumokamų mokesčių. Atskira diskusija, ar tai pasitvirtina, tačiau būtent toks yra deklaruojamas valstybės tikslas. Tačiau jei vietoje naudos valstybei ir patiems mokesčių mokėtojams tenka pareiga prisidėti prie tokio užsieniečio šeimos išlaikymo, tai reiškia, kad valstybės biudžetas iš darbo imigracijos gauna ne naudą, bet priešingai – patiria žalą ar bent sąmoningai tą naudą mažina. Todėl teikiamais Įstatymo pakeitimais yra siūloma palikti teisę į šeimos susijungimą tik Lietuvos Respublikos piliečių šeimos nariams, taip pat tiems užsieniečiams, kur šeimos susijungimo atvejis būtų pateisinamas humanitariniais motyvais (pabėgėliams, prekybos žmonėmis aukoms, kt.).

Kai kurios valstybės, iš kurių į Lietuvą yra atvykę užsieniečiai, neturi jokių centrinių gyventojų registru, pagal kurių duomenis būtų galima nustatyti vieno ar kito tos šalies piliečio giminytės ryšius, o giminytės ryšys gali būti nustatomas, geriausiu atveju, pagal popierinį gimimo liudijimą, kuris yra lengvai suklastojamas arba įgyjamas korupciniu keliu. Todėl, remiantis šiuo pagrindu, egzistuoja didžiulė rizika, kad Lietuvoje dirbantis užsieniečių šeimos susijungimo pagrindu atsigabens ne tik savo, bet ir, pvz., brolio ar pusbrolio vaikus. Atitinkamai, tokiu būdu į Lietuvą atvykti gyventi šeimos susijungimo pagrindu gali net keliolika nepilnamečių vaikų. Pareiga jiems teikti švietimo, sveikatos apsaugos paslaugas bei tokią šeimą papildomai remti per socialinės paramos sistemą teks mokesčių mokėtojams.

Skaičiuojama, kad 2026 metais, praėjus trejiems metams nuo masinės imigracijos Lietuvoje pradžios, pasinaudojant šeimų susijungimo teise – jei ši įsigaliotų – į Lietuvą galėtų atvykti apie 60 tūkstančių papildomų užsieniečių, kurie būtų nebe darbo migrantai, o beveik išimtinai nedirbantys asmenys. Toks papildomas užsieniečių antplūdis greta šalyje jau esančių daugiau nei 200 tūkstančių asmenų ne iš ES valstybių narių turėtų reikšmingą poveikį Lietuvos demografiniai sudėčiai, kultūriniam vientisumui ir tapatybei, ypač didžiuosiuose miestuose, kuriuose akivaizdžiai ir telkiasi užsieniečių iš Azijos ir Afrikos šalių bendruomenės.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai: Įstatymo projektą parengė laikinosios Seimo narių grupės „Prieš masinę imigraciją“ pirmininkas Vytautas Sinica.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai: Šiuo metu, be kita ko, Įstatymas numato teisę į šeimos susijungimą ir užsieniečiui, turinčiam leidimą gyventi Lietuvoje.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu yra siekiama užkirsti kelią galimiems piktnaudžiavimams užsieniečiams gaunant leidimus gyventi Lietuvoje, užtikrinti, kad darbo migracija neštų kuo didesnę naudą valstybei bei visuomenei.

Siūloma palikti teisę į šeimos susijungimą tik Lietuvos Respublikos piliečių šeimos nariams, taip pat tiems užsieniečiams, kur šeimos susijungimas būtų pateisinamas humanitariniais motyvais (pabėgėliams, prekybos žmonėmis aukoms, kt.).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymo projektas turėtų įtaką gerinant kriminogeninę situaciją, mažinant korupciją.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo projektas verslo sąlygoms ir jo plėtrai įtakos neturės.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Kitų teisės aktų pakeitimo nereikės.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka: Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Kitų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks. Įgyvendinant įstatymo nuostatas tikėtinas valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų sutaupymas.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimo ir išvadų neprašyta.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia

Seimo nariai